

ფონემათა დისტრიბუცია ქართულში
გავრცელებულ საკუთარ სახელებში:
ფონეტიკური სიმბოლიზმი?

CONSONANTS DISTRIBUTION IN GEORGIAN PERSONAL
PROPER NOUNS: PHONETIC SYMBOLISM?

რუსუდან ასათიანი
Rusudan Asatiani

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ფონეტიკური სიმბოლიზმი, ფონემათა
დისტრიბუციული ანალიზი, ენობრივ მონაცემთა
სტატისტიკური ანალიზი

Keywords: phonetic symbolism, distributional analysis, statistical
analysis of language data

ფსიქოლინგვისტიკის ერთ-ერთ საკვანძო თემას წარმოადგენს სახელდების საფუძვლების კვლევა და აქ განსაკუთრებულ როლს თამაშობს ე.წ. ფონეტიკური სიმბოლოზმის ფენომენი, რომლის შესწავლა ექსპერიმენტული მიდგომითა და/ან ფონემათა დისტრიბუციული ანალიზით არის შესაძლებელი.

ამ ფენომენის საკვლევად გაანალიზდა ქართულში გავრცელებულ საკუთარ (ადამიანთა) სახელებში თანხმოვანთა დისტრიბუცია და გენდერული სხვაობის ფონზე ჩატარებული სტატისტიკური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა შემდეგი სურათი: *ქადთა საკუთაჲ სახედებში მნიშვნელოვნად ჭახობს h, d, m, n სონოჲი თანხმოვნები, ხოლო მამაკაცთა სახედებში – სპიხანტები, ბშუდები და აფხიკატები (უმეტესად, მკვეთხები).*

ამგვარი განაწილება საფუძველს გვაძლევს ჩამოვაცალიბოთ ერთი თეორიული ხასიათის განზოგადება: ადამიანთა საკუთარ სახელებში ფონემათა განაწილება განპირობებულია **ფონეტიკური სიმბოლიზმით**.

ლიტერატურა:

- ბაინდურაშვილი აკ. (1971).** სახელდების ექსპერიმენტული ფსიქოლოგია, თბილისი.
- გუდავა ტ. (1958).** ხმაბადვის ერთი სახეობა მეგრულში, ენათმეცნიერების ინსტიტუტის სამეცნიერო სესიის მუშაობის გეგმა და თეზისები, თბილისი.
- Jakobson R. and Waugh L. (1979).** The Sound Shape of language, Bloomington, Ind: Indiana University Press.
- Sapir E. (1929).** A Study in Symbolism. In: Journal of Experimental Psychology, 12, pp. 225-239.
- Usnadze D. (1924).** Ein Experimentelle Beitrag zum Probleme des psychologischen Grundlagen der Namengebung, in: Psychologischen Forschungen 5, p. 24-43.

Based on statistical analysis of consonants' distribution in Georgian Proper Nouns and taking into account gender differences some generalizations might be suggested: *Female proper nouns mostly represent r, l, m, n sonorant consonants, while male proper nouns – fricatives, occlusives and affricates (mostly glottalized ones)*. The statistic data give arguments to interpret consonants distribution as some kind of **Phonetic Symbolism**:

Female nouns symbolizing general image of females' soft nature are represented by soft, sonorant sounds, while male nouns symbolizing general image of males' (physical strength, power, rudeness, and so on) – by sharp, abrupt, cleft sounds.

The paper presents tables showing statistic data reflecting appearances of various consonants in Georgian Proper Nouns.

References:

- Baindurashvili Ak. (1971).** sakheldebis eksperimentuli psikologia [Experimental Psychological Study of Naming processes], Tbilisi.
- Gudava T. (1958).** khmabadzvis erti sakheoba megrulshi [One Kind of Onomatopoeic Verbs in Megrelian], Abstracts of IL scientific session.
- Jakobson R. and Waugh L. (1979).** The Sound Shape of language, Bloomington, Ind: Indiana University Press.
- Sapir E. (1929).** A Study in Symbolism. In: Journal of Experimental Psychology, 12, pp. 225-239.
- Usnadze D. (1924).** Ein Experimentelle Beitrag zum Probleme des psychologischen Grundlagen der Namengebung, in: Psychologischen Forschungen 5, p. 24-43.